

ECONOMIE GENERALĂ

**EDITURA UNIVERSITARIA
Craiova, 2012**

PARTEA I - MICROECONOMIE	
CAPITOLUL 1	
Aspecte fundamentale privind studiul științei economice	13
1.1. Trebuințele umane și interesele economice	13
1.2. Resursele economice și activitatea economică	15
1.3. Nivelurile și structurile economiei	16
1.4. Bunurile economice și utilitatea acestora	17
1.5. Geneza și evoluția științei economice	21
1.5.1. Rădăcinile istorice ale științei economice. Sistemul științelor economice	23
1.5.2. Funcțiile microeconomiei și metoda științei economice	25
CAPITOLUL 2	
Conceptul economiei de piață	27
2.1. Geneza economiei de piață; economia naturală și economia de schimb	27
2.2. Caracterizarea generală a economiei de piață	30
2.3. Modele și tipuri ale economiei de piață contemporane	32
CAPITOLUL 3	
Teoria consumului	37
3.1. Analiza utilității bunurilor economice	37
3.2. Comportamentul rațional și optimul consumatorului	39
3.3. Valoarea economică a bunurilor	43
CAPITOLUL 4	
Sistemul factorilor de producție	45
4.1. Caracterizarea generală a factorilor de producție	45
4.2. Munca și natura - factori originari de producție	46
4.3. Capitalul - factor derivat de producție	48

CAPITOLUL 5	
Agenții economici și organizarea afacerilor	52
5.1. Unitățile și sectoarele instituționale din economie	52
5.2. Întreprinderea - concept, funcții, obiective	58
5.3. Tipuri principale de organizare a afacerilor	59
5.4 Incertitudine și risc în activitatea agenților economici	64
CAPITOLUL 6	
Teoria producției	67
6.1. Comportamentul economic al producătorului	67
6.2. Eficiența utilizării factorilor de producție	69
6.3. Combinarea factorilor de producție și optimul producătorului	71
6.4. Costurile de producție - tipologie, evoluție	77
CAPITOLUL 7	
Cererea și oferta	80
7.1. Cererea: concept, factori de influență	80
7.2. Elasticitatea cererii	81
7.3. Oferta: concept, factori de influență	85
7.4. Elasticitatea ofertei	87
CAPITOLUL 8	
Piața concurență și prețul	92
8.1. Categoria economică de piață. Sistemul de piețe	92
8.2. Concurența. Piața cu concurență perfectă	95
8.3. Piața cu concurență imperfectă	99
8.4. Prețul - concept, tipuri, factori de influență	105
CAPITOLUL 9	
Teoria distribuției	107
9.1. Salariul	107
9.2. Profitul	111
9.3. Dobânda	113
9.4. Renta	115

PARTEA a II-a - MACROECONOMIE	
CAPITOLUL 1	
Circuitul și fluxurile activității economice. Agregatele macroeconomice	121
1.1. Școli de gândire macroeconomică	121
1.2. Circuitul economic	127
1.3. Cadrul general al contabilității naționale și al conturilor naționale	130
1.4. Agregatele macroeconomice	134
1.5. Cererea și oferta agregată	139
CAPITOLUL 2	
Piața monetară	144
2.1. Geneza și evoluția monedei	144
2.2. Funcțiile monedei și structura masei monetare	148
2.3. Agenții sistemului finanțiar. Băncile și rolul lor în economie	151
2.4. Cererea și oferta de monedă	154
2.5. Echilibrul monetar	157
CAPITOLUL 3	
Piața capitalului	161
3.1. Poziționarea pieței de capital în sistemul de plăți	161
3.2. Cererea și oferta pe piața de capital	162
3.3. Trăsăturile pieței de capital	164
3.4. Funcțiile pieței de capital	167
3.5. Piața de capital în România	169
3.6. Valorile mobiliare - produsele pieței de capital	175
3.6.1. Acțiunile	176
3.6.2. Obligațiunile	181
3.6.3. Drepturile de subscriere	185
3.6.4. Warantul	186

CAPITOLUL 4	
Piața forței de muncă	188
4.1. Conceptul și structura pieței forței de muncă	188
4.2. Cererea și oferta de forță de muncă. Echilibrul pieței muncii	190
4.3. Flexicuritatea pieței muncii	195
4.3.1. Flexicuritatea – concept, principii	196
4.3.2. Modele europene ale flexicurătății muncii	200
4.3.3. Preocupările Uniunii Europene în domeniul flexicurătății	201
4.4. Șomajul și ocuparea forței de muncă	208
4.5. Politici salariale și ocupaționale	214
CAPITOLUL 5	
Consumul, economisirea și investițiile	218
5.1. Consumul	218
5.2. Funcția de economisire și mecanismul economisirii	222
5.3. Investițiile	224
5.3.1. Conceptul și structura investițiilor	224
5.3.2. Interacțiunea dintre investiții și consum Multiplicatorul investițiilor	227
CAPITOLUL 6	
Echilibrul și dezechilibrul macroeconomic	228
6.1. Teoria echilibrului economic - concept, forme, condiții de echilibru	228
6.2. Teoria dezechilibrului economic - concept, forme, cazuri de dezechilibru	231
6.3. Creșterea și dezvoltarea economică	232
CAPITOLUL 7	
Fluctuațiile activității economice	250
7.1. Ciclicitatea - activității economice	250
7.2. Tipologia ciclurilor economice	251
7.3. Cauzele evoluției ciclice	261
7.4. Impactul evoluției ciclice asupra echilibrului bugetar	262

CAPITOLUL 8	
Inflația	264
8.1. Geneza și natura fenomenului inflaționist	264
8.2. Mecanismul și cauzele inflației	265
8.3. Măsurarea inflației. Intensități ale inflației	268
8.4. Consecințe economico-sociale ale inflației	273
8.5. Relația inflație-șomaj. Curba Philips	274
8.6. Politici antiinflaționiste	275
CAPITOLUL 9	
Statul și economia	278
9.1. Rolul statului în economie	278
9.2. Echilibrul și dezechilibrul bugetar	280
9.2.1. Bugetul statului	280
9.2.2. veniturile bugetului de stat	283
9.2.3. Cheltuielile bugetului de stat	284
9.2.4. Echilibrul și dezechilibrul bugetar	288
9.3. Politici fiscale și bugetare	291
9.4. Gestionaarea datoriei publice	295
CAPITOLUL 10.	
Macroeconomie internațională	306
10.1. Centre financiare internaționale	306
10.2. Balanța de plăti externe	313
10.3. Cursul de schimb	316
BIBLIOGRAFIE	321

1.1. Trebuințele umane și interesele economice

Trăsătura definitorie a societății o constituie prezența omului ca ființă rațională și activă. Omul este în același timp subiect și obiect al vieții sociale, fiind dotat cu inteligență având o dimensiune biologică și una socială. Tocmai de aceea acțiunile umane au drept scop satisfacerea multiplelor trebuințe umane, trebuințe care se regăsesc în sfera biologicului, în sfera socialului și nu în ultimul rând în acțiunea asupra sa însuși.

Orice activitate economică are drept scop acoperirea nevoilor (trebuințelor) oamenilor. Noțiunea de trebuință are o încărcătură atât fiziologică și biologică, cât și psihologică, iar analiza să pune în evidență diversitatea activităților economice necesare într-o societate.

Din punct de vedere economic, nevoile desemnează cerințele persoanelor sau societății, sub forma unor imbolduri. Trebuințele sunt nelimitate și complexe ceea ce înseamnă că niciodată nu pot fi acoperite complet. Rolul activităților economice este tocmai acela de a căuta noi moduri de satisfacere a nevoilor pentru reechilibrarea acestora cu impulsurile mediului extern. Există mai multe tipuri de trebuințe:

1. *Trebuințe primare, biologice și fiziologice* care au rolul de asigurare a integrității fizice a organismului omului: alimentare, de mișcare, de relaxare.
2. *Trebuințe secundare*, formate de-a lungul timpului și care au rolul de asigurare a integrității psihice și sociale a individului.

Acestea cuprind:

- trebuințe materiale: de locuință, confort, de bunuri de capital;
- trebuințe spirituale: de educație, religie, de cultură;
- trebuințe sociale: de comunicare, anturaj, lectură etc.

3. *Trebuințe terțiale*, așa-numitele trebuințe pentru ceea ce este superfluu, deci trebuințe de lux.

4. *Trebuințe cuaternale* de mediul înconjurător, de apărare, de administrație, de securitate socială, etc.

Nevoile sunt saturabile deoarece pe măsură ce o trebuință este satisfăcută, ea pierde în intensitate și în final tinde spre 0. Nevoia de consum, adică dorința de a beneficia de utilitatea unui bun, reprezintă primul factor care determină apariția cererii. Nevoia de consum face ca cererea să fie un act rațional, rezultatul unui calcul, dar și unul

condiționat. Cererea se află în raport direct proporțional cu nevoile existente în societate, este influențată de mediul în care se manifestă (imită cererea altor consumatori sau este stimulată de producător prin publicitate).

În majoritatea cazurilor, nevoile depășesc posibilitățile de satisfacere și cererea se realizează de regulă sub nivelul nevoilor de consum. Situația este determinată de caracterul limitat al resurselor ce determină posibilitățile de producție și de nivelul limitat al veniturilor cumpărătorilor, care fac ca o parte din nevoi să rămână nesatisfăcute. Neconcordanța care există între nevoi și cerere derivă și din aceea că cererea este o categorie a pieței (se satisface prin actele de vânzare-cumpărare ce implică tranzacții bilaterale), pe când nevoia de consum se poate manifesta și acoperi, într-o anumită proporție și în afara pieței, prin autoconsum.

Deși între nevoie și cerere este o legătură directă, nevoia este izvorul cererii, ea nu se transformă automat în cerere. Pentru ca nevoia să se transforme în cerere sunt necesare venituri disponibile corespunzătoare. În plus, individul trebuie să fie dispus să plătească prețul solicitat de vânzător.

Activitățile umane: nevoi, interese, resurse

Activitățile economice sunt forme sociale specifice ale acțiunii conștiente a oamenilor pentru asigurarea bunurilor materiale și a serviciilor necesare.

Trebuințele (nevoile) umane constituie momentul inițial, impulsul și motivația oricărei activități umane. Trebuințele umane reflectă:

- raporturile oamenilor cu mediul natural și cel social;
- dorința, pasiunea de a avea bunurile necesare existenței;
- starea provocată de diferența dintre aspirații și situația prezentă.

Nevoia socială se manifestă ca un sistem organic integrat și dinamic de cerințe ordonate și ierarhizate după locul și rolul lor în viața societății omenești.

Interesele umane au la bază trebuințele umane în determinarea subiectivă (psihologică) a acestora.

Din punct de vedere subiectiv trebuințele desemnează nu numai lipsa unui bun material, social și spiritual pentru existența ființei umane, ci și ceea ce doresc indivizii și colectivitățile să posede. Interesele sunt trebuințe umane conștientizate. Interesele economice apar astfel ca expresie a relațiilor sociale reciproce dintre agenții economici prin care nevoile economice sunt convertite în scopuri ce urmează a fi realizate prin voința și acțiunea oamenilor.

Privite în totalitatea și interdependența lor se întâlnesc:

- interes personale (ale individului) ;
- interes sociale ale acestuia care cuprind interes colective (grup, microgrup);
- interes generale.

Factorul timp separă interesele curente de cele de perspectivă, acțiunea pe cele active de cele pasive, iar spațiul pe cele locale, de cele regionale, naționale, continentale, planetare – (globale). Interesele motivează acțiunile omului pentru realizarea unor scopuri, ele orientând de fiecare dată comportamentul economic prin care se realizează atragerea și utilizarea resurselor.

1.2. Resursele economice și activitatea economică

Resursele – constau într-un ansamblu de elemente care inițiază și întrețin activitatea economică socială fiind reprezentate în principal de:

- resursele naturale;
- potențialul uman;
- rezerve materiale existente la populație și la agenții economici (mașini, utilaje, instalații, tehnologii, mijloace de transport).

Resursele naturale și potențialul uman formează resursele primare ale societății. Cea mai importantă resursă o reprezintă potențialul uman. Omul este acea resursă regenerabilă în care procesul de acumulare (mai ales de ordin calitativ) depășește procesul de consum.

Istoria societății umane demonstrează ca pe măsura amplificării trebuințelor umane sporesc volumul și eficiența utilizării resurselor. Creșterea nevoii sociale favorizează dezvoltarea.

Dezvoltarea conduce la creșterea nevoii sociale. Este luat drept exemplu Rockeflller care a distribuit gratuit în China lămpi de petrol și ulterior această țară a devenit importatoare de produse petroliere.

În raport de creșterea și diversificarea nevoilor umane, resursele au fost și au rămas limitate. Raritatea resurselor și bunurilor, privită cantitativ și calitativ, reprezintă o caracteristică generală a economiei.

Legea rarității resurselor constă în aceea că volumul, structurile și calitatea resurselor economice și bunurilor se modifică mai încet decât volumul, structurile și intensitatea nevoilor umane. În concluzie, resursele și bunurile sunt relativ limitate, rare în comparație cu nevoile.

Preocuparea oamenilor, de a alege resursele și de a ierarhiza folosirea lor pentru o cât mai bună satisfacere a nevoilor, a reprezentat din totdeauna problema fundamentală a organizării oricărei economii.

Raritatea resurselor face ca orice alegere a uneia sau altuia dintre

Costul de oportunitate exprimă valoarea bunurilor alternative sacrificiate pentru ca un anumit bun să fie produs sau consumat. Costul alegerii este costul unei activități măsurate în termenii celei mai bune alternative sacrificiate.

Economia – componentă a vieții sociale

Economia reprezintă acel domeniu al vieții societății căreia îi revine rolul de a produce, repartiza și distribui bunurile și serviciile necesare oamenilor.

Economia asigură satisfacerea nevoilor economice existente la un moment dat, pe fondul creării premizei apariției unor noi trebuințe. Dezvoltarea economiei contribuie la progresul social. Economia creează condițiile materiale pentru apariția și dezvoltarea celorlalte activități din societate (politice, sociale, cultural-spirituale etc.).

1.3. Nivelurile și structurile economiei

Structura pe orizontală este condiționată de gradul de adâncire a diviziunii sociale a muncii și cuprinde:

- *Producția* – cu ramuri și subramuri - (agricultură, industrie etc.) generează modificări de formă și fond asupra lucrurilor pentru a le face utile sau a le spori utilitatea inițială.
- *Circulația* - cuprinde transportul, depozitarea, conservarea și schimbul de produse.
- *Repartiția* - constă în distribuirea bunurilor materiale între indivizi pe baza unor legități sociale.
- *Consumația* – utilizarea finală a bunurilor create, repartizate și introduse în sfera circulației.

Consumația este de două feluri:

- productivă - pentru a se crea alte bunuri și produse,
- neproductivă – pentru satisfacerea unor trebuințe.

Structura pe verticală cuprinde:

- *Microeconomia* - totalitatea fenomenelor și proceselor economice, a relațiilor cauzale și funcționale ce se realizează la nivelul unităților economice (indivizi, întreprinderi, organizații economice).
- *Mezoeconomia* – activitatea economică din cadrul ramurilor și zonelor din interiorul unei economii naționale.

- *Macroeconomia* – privește activitățile economice la nivelul economiei naționale ca raporturi dintre ramuri și sfere ale activității economice.
- *Mondoeconomia* – cuprinde economiile naționale în interdependență lor, diviziunea internațională a muncii, circuitul economic mondial și piața mondială.

Fenomenele și procesele economice. Interdependențele economice

Fenomenul economic constă în manifestarea exterioară a esenței activităților economice accesibile cunoașterii umane nemijlocite, fără a se utiliza instrumente științifice. Fenomenele economice sunt eterogene și într-o formă extrem de variată. Ele se succed în timp, se înlanțuiesc și se transformă unele prin altele.

Transformările cantitative și calitative concomitente și succesive, cauzale, funcționale și progresive la care sunt supuse fenomenele economice în timp și spațiu, constituie procesele economice.

Procesul economic se caracterizează prin stabilitatea relativă și manifestarea unor trăsături esențiale, cauzale, care pot fi cunoscute numai cu ajutorul științei.

Sensul dezvoltării științei economice este acela de a pătrunde în natura și structura proceselor economice în cunoașterea mecanismelor esențiale ale derulării lor.

Existența fenomenelor și proceselor economice presupune prezența și participarea obligatorie a omului. De aici o dublă dimensiune obiectivă și subiectivă. Dubla motivație face ca rezultatul să depindă atât de relațiile interne ale interdependenței dintre elementele constitutive cât și de voința omului.

Relațiile de interdependență pot îmbrăca următoarele forme:

- raporturi de cauzalitate – un fenomen este cauza altui fenomen care devine efectul primului.
- raporturi de dependență mutuală – fiind imposibil de stabilit care este cauza și care efectul, dependență reciprocă, corelare și covariațione.

Voința oamenilor poate fi hotărâtoare, atât calitativ cât și cantitativ în creșterea sau stoparea unui fenomen economic.

1.4. Bunurile economice și utilitatea acestora

Un bun reprezintă orice element al realității care este apt să satisfacă o nevoie de consum personal sau de consum productiv.

Dobândesc calitatea de bunuri acei satisfăcători și acei prodfactori care se disting printr-o dublă determinare: *existențială și economică*.

Determinarea existențială constă în aceea că bunurile trebuie să constituie entități identificabile. Ea este supusă măsurării fizice care evaluatează proprietățile statice (masa, dimensiune, compoziție etc.) și proprietățile dinamice ale bunurilor (fiabilitate, intensitatea în timp pentru diferite categorii de fluxuri, capacitatea de efect util, proprietății legate de contactul cu mediul exterior etc.) și care sunt exprimate în unități de măsură adecvate.

Determinarea economică circumscrie bunurile la sfera satisfactori și prodfactori și se regăsește, din punct de vedere al măsurării, în aprecierea conformatiei acestora cu nevoile umane, calcularea conținutului lor de factori primari, valoarea economică și prețurile. Măsurarea economică implica, organic, pe cea fizică și apelează la toate cele trei tipuri de scale:

- *scala nominală* care se mai numește și scala de clasificare;
- *scala ordinată* care evidențiază dacă, dintr-un anume punct de vedere, un bun este în raport cu altul preferabil, echivalent, sau mai puțin preferabil;
- *scaale cantitative* (de intervale, proporționale, absolute) care evaluatează, pe baza unei anumite unități de măsură, corelațiile cantitative dintre elementele comensurate.

Din punct de vedere al analizei economice, prezintă un interes deosebit împărțirea bunurilor în bunuri economice și bunuri libere.

Dacă **bunurile libere** sunt virtual nelimitate în raport cu nevoile, **bunurile economice** au drept caracteristică definitorie **raritatea** iar obținerea și consumarea lor oczonează un cost. Distincția dintre bunurile libere și bunurile economice are un caracter relativ. Ea se face concret în raport de loc și timp.

Tipologia bunurilor economice se realizează în raport cu un număr mare de criterii. După destinație, bunurile economice sunt:

- **bunuri de consum și**
- **bunuri de producție.**

După forma de existență, bunurile se clasifică în:

- **bunuri corporale** (materiale);
- **bunuri incorporale** (servicii comerciale, de transport, financiare, bancare, de consultanță, personale etc.);
- **informații** sub formă de brevete, licențe, programe de calculator, inovații etc.

De mare însemnatate este clasificarea bunurilor în:

- **bunuri private și**

Bunurile private sunt acele bunuri economice din a căror utilizare rezulta *beneficii exclusive și rivale*. Un bun privat este exclusiv deoarece poate fi utilizat numai de persoana care îl posedă, care a achitat contravaloarea beneficiilor rezultate din folosirea bunului respectiv. Dacă un bun privat este disponibil pentru o persoană, atunci el nu mai poate fi disponibil pentru o altă persoană. Caracteristica de rivalitate constă în faptul că o unitate suplimentara dintr-un bun privat are întotdeauna un cost marginal suportat de cumpărătorul unității respective.

Bunurile publice sunt caracterizate prin *nonexclusivitate și nonrivalitate*. Un bun public este *nonexclusiv* deoarece poate fi consumat simultan de mai multe persoane, dacă un bun este asigurat pentru un consumator, atunci el devine disponibil pentru oricare alt consumator. Excluderea unor persoane de la consumul unui bun public nu este posibilă. Totodată un bun public se caracterizează prin *nonrivalitate* deoarece pentru orice consumator adițional, costul social marginal este egal cu zero. Oferta totală a unui bun public nu se reduce dacă bunul respectiv face obiectul consumului individual sau colectiv.

Există puține **bunuri publice pure** și ele se delimită de bunurile mixte, numite și **bunuri publice impure**. Primele asigură beneficii nonrivale și nonexcluzive tuturor membrilor unei colectivități. Celealte îndeplinesc numai una din caracteristici.

Bunurile private în multe situații pot substitui unele bunuri publice. De aceea, în ultimul timp sunt autori care susțin ca este de preferat ca numai bunurile de importanță națională (exemplul – apărarea strategică) să fie asigurate de către stat iar restul să fie lăsate pe seama sectorului privat. Agenții economici privați se pot reuni și organiza pentru a produce cât mai eficient. Aceasta este motivul pentru care teoria respectivă este cunoscută sub denumirea de **teoria clubului**.

În condițiile economiei de schimb, bunurile economice trebuie să se bucure de aprecierea consumatorului nonproducător, să aibă pentru acesta utilitate. Există mai multe modalități de abordare a utilității. Cele mai consacrate sunt aspectele tehnice și economice.

Utilitatea, sub aspect tehnic, reprezintă capacitatea reală sau presupusă a unui bun de a satisface o nevoie, proprietate care decurge și se exprima prin trăsături caracteristice și însușiri intrinseci ale fiecărui bun sau clase omogene de bunuri de consum personal, de bunuri de capital, de servicii sau informații.

În sens economic, utilitatea include o raportare la nevoie, la o trebuință a nonposesorului. Doar în măsura în care prin însușirile sale un

bun poate satisface o nevoie a nonposesorului, este posibilă realizarea tranzacției bilaterale de piață.

Utilitatea capătă sens economic când sunt îndeplinite trei condiții:

1. Existența unei relații între calitățile sau caracteristicile bunurilor și una din nevoile oamenilor sau societății. Utilitatea este intrinsecă fiecărui bun, decurge din proprietățile acestuia, dar capătă sens economic doar în relația cu o anumita nevoie socială. Spre exemplu, dacă pâinea este utilă, aceasta este pentru că pe de o parte avem nevoie de a ne hrăni, iar pe de altă parte pentru că grâul posedă elementele proprii alimentației.

În definirea utilității nu prezintă importanță deosebită faptul dacă ea răspunde unor nevoi "reale" sau "induse" prin obiceiuri, modă, credință, reclamă etc., dacă nevoile respective sunt conforme cu normele etice sau valorile dominante din societate. Pe măsura progresului cunoașterii, oamenii descoperă noi caracteristici ale bunurilor, precum și noi relații între acestea și nevoile lor care și ele cunosc o tendință de amplificare și de diversificare.

2. Relațiile necesare dintre caracteristicile lucrurilor și nevoile oamenilor trebuie cunoscute și înțelese. Una din maximele lui Aristotel era: "nil amatum, nisi precoguitum" (nimic nu poate fi iubit, dorit, care să nu fie în prealabil cunoscut). Oamenii trebuie să fie convinși că prin calitățile lor, bunurile consumate le aduc un serviciu, o satisfacție. Nu are importanță dacă aceste convingeri sunt sau nu fundamentate științific. Dacă oamenii nu cunosc caracteristicile bunurilor, capacitatea acestora de a satisface o anumită nevoie, bunurile rămân nefolosite sau nu au utilizare.

3. Comunitatea, în ansamblul ei, trebuie să fie capabilă să folosească caracteristicile bunurilor la satisfacerea nevoilor. Nu este suficient ca un bun să fie cunoscut ca util, el trebuie ca să poată fi folosit, Ceea ce nu este cazul întotdeauna. De multă vreme, spre exemplu, oamenii știu ce forțe enorme sunt ascunse în fluxul și refluxul mărilor dar nu se pot utiliza pe scară largă în stadiul actual al cunoașterii. Pentru un analfabet, o carte oricât de valoroasă ar fi, nu prezintă utilitate economică și culturală.

Deși utilitatea are determinări în natura proprie a fiecărui bun economic, aprecierea utilității are un caracter emitent subiectiv, depinde de raportul pe care fiecare individ îl stabilește între un anumit bun economic și nevoile sale. Utilitatea sintetizează importanța, prețuirea pe care consumatorul o acordă, la un moment dat și în condiții determinante, fiecărei unități dintr-o mulțime de bunuri identice. Pornind de la aceasta realitate, în gândirea economică se disting două curente de abordare a utilității. **Curentul de gândire clasică** apreciază că bunurile identice au aceeași utilitate pentru diferite persoane, dacă sunt necesare, indiferent de

intensitatea nevoilor și a sacrificiului făcut pentru achiziționarea lor. Utilitatea economică apare ca unitate a proprietăților intrinseci ale bunului și a nevoii de satisfăcut. Rolul determinant în evaluarea utilității economice a unui bun îl au proprietățile intrinseci și fiecare unitate dintr-o mulțime de bunuri are aceeași utilitate economică.

1.5. Geneza și evoluția științei economice

Teoria economică studiază modul în care oamenii pentru a-și satisfac nevoile și interesele economice atrag în sfera producției, circulației, repartiției și consumului resursele de care dispun. Prin urmare decalajul între nevoile și trebuințele oamenilor foarte diverse și nelimitate, comparativ cu resursele și bunurile relativ rare, pune în fața teoriei economice problema insuficienței resurselor care face obligatorie folosirea rațională și eficiența acesteia. Raritatea resurselor face ca orice alegere să antreneze o sacrificare a unor șanse potențiale, decalajul dintre dezirabil și posibil ajutându-ne să optăm fie pentru maximizarea utilității, fie pentru minimizarea efortului. Privind din acest unghi vom înțelege faptul că economia poate fi definită ca un proces de combinare a unor resurse, factori și disponibilități bănești limitate, cu utilități alternative în vederea satisfacerii nevoilor reținute spre a fi satisfăcute în schimbul celor sacrifice.

Pentru punerea în evidență a combinațiilor posibile de producere a două bunuri prin folosirea integrală și eficientă a resurselor disponibile la un moment dat se folosește un instrument de cercetare cunoscut în literatura de specialitate sub denumirea de curba posibilităților de producție.

Spre exemplu, dacă o economie ar putea produce fie pâine, fie încăltăminte atunci curba posibilităților de producție ar putea lua următoarea formă, cum reiese și din Figura nr. 1.1:

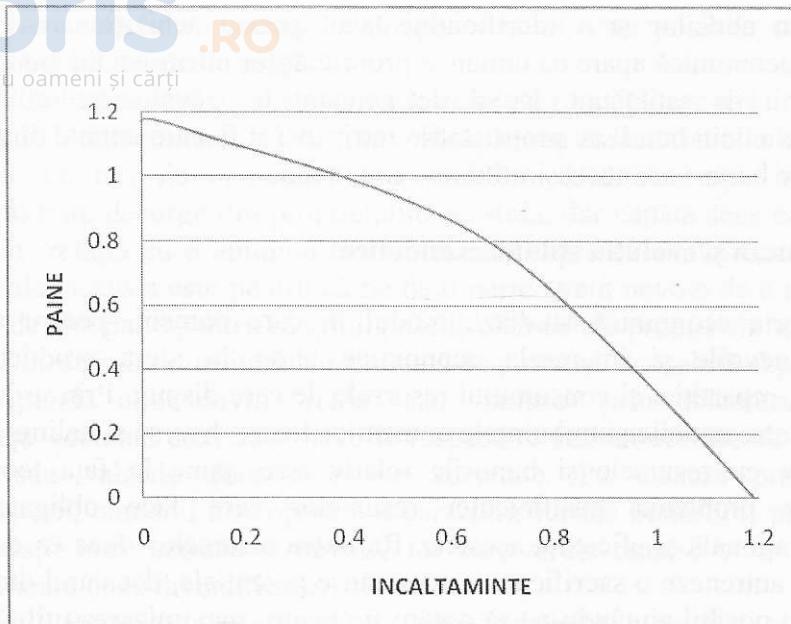

Fig. nr. 1.1 Curba posibilităților de producție

Curba posibilităților de producție pune în evidență alternativele pe care societatea le are la dispoziție în cazul utilizării integrale a factorilor de producție de care dispun la un moment dat.

Spre exemplu, este mult mai sigur că agenții economici vor putea atinge punctul E” ceea ce înseamnă fie o utilizare parțială a resurselor, fie un rezultat al aplicării unor tehnici ineficiente ori a unei calificări inferioare. Pentru a atinge punctul E’, aceasta presupune majorarea producției la ambele bunuri fiind necesară recurgerea la investiții, introducerea progresului tehnic, sporirea gradului de calificare și specializare, ceea ce necesită un orizont de timp mai mic sau mai mare, în funcție de capacitatea de răspuns pe care o are economia respectivă.

Costul de oportunitate în cazul unei acțiuni sau al unei măsuri economice reprezintă alternative la care se renunță. Din această cauză costul de oportunitate poate prezenta abateri față de costul contabil, mai ales atunci când resursele utilizate nu sunt evaluate corespunzător.

Activitatea economică se desfășoară pe baza unor multiple legături de intercondiționare între faptele și actele specifice și autonome, aflate într-o continuă transformare în timp ceea ce a făcut necesară studierea realității economice atât la nivel microeconomic cât și macroeconomic. Microeconomia este parte a teoriei economice care analizează modul în care se comportă indivizi și agenții economici ce participă la fluxurile economice privite ca fapte autonome și specifice. Analizând